



## **Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo**

Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

**Tonduti, Pierre François de**

**Lugduni, M.DC.LXXXIX.**

Cap. CXXXVII. Vtrùm solemnitates requisitæ in alienatione bonorum Ecclesiasticorum, requirantur in bonis quæ nondum Ecclesiæ sunt incorporata, siue agatur de bonis in quibus Ecclesia solum habet ...

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98388](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98388)

sedandas controversias declaravit, ipsum nec esse Priorem, nec iuribus ac privilegiis Priorum gaudere posse, sed simplicem inferiorum: cui declarationi acquiescens dictus P.B. per annum continuum in simplici inferioritate permansit, & cum aliis Religiosis in Capitulo conventuali, in quo erat de familia, pro electione Discreti votavit, & in Capitulo provinciali nullum habuit votum, ita ut dubitari non possit quin tempore electionis in Capitulo provinciali facta de ejus persona, fuerit simplex Religiosus, & ea ratione habilis ad exercendum officium sibi conferendum, eadem habilitate, qua simplices Religiosi, & in nullo officio constituti possunt: & per consequens quin potuerit secundo loco eligi seu confirmari, non obstante statuto seu constitutione, quæ refertur ad personas tempore

8 Capituli qualificatas: † sicut regulariter, dum quis habilis, aut inhabilis declaratur, habilitas considerari debet de tempore provisionis: *cap. eam te 7. de rescriptis, cap. si eo tempore 9. cod. tit. in 6. Franc. in cap. si pro Clericis, colum. 1. numero 1. in princip. de prebend. in 6.*

Et causa finalis dictæ constitutionis videtur consistere in eo, quod non sit rationi consonum, quod in tertio Capitulo immediate sequenti votum habeat, dum in duobus precedentibus voti capax fuit, ut patet ex illis verbis, *ad aliquod officium habens votum*: & per consequens cum dictus P.B. in primo Capitulo votum non habuerit, illumque voti incapax fuisse, declaratum fuerit per P. Provinciale, sequitur eum in tertio Capitulo (quod quoad ipsum erat secundum) non fuisse ineligibilem.

9 In eadem propemodum materia constitutionis prohibentis electionem illius, qui ab Officio, durante certo tempore non vacaverit, proposita fuit aliàs dubitatio circa Confessarios monialium Sanctæ Claræ, Ordinis Sancti Francisci. Siquidem in dicto Minorum Ordine Toletana constitutio cavetur, neminem ex iis qui Guardianatum exercuerunt, lapso triennio in eodem, aut alio conventu continuati posse, nisi prius per annum expletum vacaverit, ut testatur Mirand. *quest. regul. part. 2. quest. 19. artic. 8.* † sicut & Provinciales non ultra triennium exercere possunt officium hujusmodi, ut per eundem, *dicta part. 2. quest. 16. articulo 4. & 5.* qua de re etiam Hieronym. Roderic. *quest. 69. num. 7.*

11 Cum autem Confessarii monialium Sanctæ Claræ præsentis Civitatis, habeant ex speciali privilegio vocem in electionibus, dubitatum fuit utrum ille qui tanquam Confessarius in ultimo Capitulo provinciali post finitum triennium sui officii vocem habuit, possit lapso anno eligi in Guardianum? Ratio dubitandi petitur ex eo, quia posset fieri fraus legi: nam lapso triennio Guardianus interveniret per annum in Capitulo provinciali, & lapso anno iterum eligeretur in Guardianum, & ita continuò vocem haberet, contra mentem & intentionem constitutionis.

12 Existimavi nihilominus dictum Confessarium intervenire posse in electionibus, & habere vocem vigore dicti privilegii: quia constitutio non prohibet quin lapso triennio possint Religiosi, non expectato anno, deputari Confessores monialium: quin imò hoc videtur permittum per Bullam Pauli IV. apud Rodericum in *Ballario*, in bulla quinta Pauli IV. pag. 391. sub die 23. Aprilis 1559. his verbis: *In Guardianos eligi non possint, sed tantum in Praetores dictorum locorum, vel Confessores monialium,*

durante officio Definitoris, &c. & constitutio non prohibet Guardianos esse vocales alio modo, & alia via quam via officii Guardiani: & sic dum Guardianus lapso triennio admittitur tanquam vocalis, non admittitur tanquam Guardianus, sed tanquam Confessarius, & sic contravenit dictæ constitutioni Toleranæ.



## CAPVT CXX XVII.

Verum solénitates requisitæ in alienatione bonorum Ecclesiasticorum requirantur in bonis, quæ nondum Ecclesiæ sunt incorporata, sive agatur de bonis in quibus Ecclesia solum habet dominium directum, sive de illis in quibus Ecclesia habet utrumque dominium, videlicet tam directum quam utile; sive de illis in quibus Ecclesia solum habet utile dominium, sub directo dominio alterius qui non vult Ecclesiam investire, adeo ut Ecclesia cogatur alteri vendere: & utrum hoc casu ex tali venditione contracta debeat laudemium, aut sit locus juri prælationis in favorem domini directi.

## SUMMARIUM.

- 1 Bona Ecclesia non incorporata, seu nisi mensa capitulari, regulariter possunt alienari sine solemnitatibus.
- 2 Quando bona non dicantur incorporata Ecclesiæ.
- 3 Quando Ecclesia habet solum dominium directum, si deinde ex aliqua causa dominium directum fuit consolidatum cum utili, absque incorporatione, potest fieri alienatio sine solemnitatibus.
- 4 Bona in quibus Ecclesia habet utrumque dominium, scilicet directum & utile, cum sint de mensa, non possunt alienari sine solemnitatibus.
- 5 In dubio tutius est in alienatione bonorum noviter acquisitorum per Ecclesiam adhibere prius solemnitates.
- 6 Hereditas delata Religioso, ipso jure acquiritur monasterio.
- 7 In quibus casibus bona noviter acquisita Ecclesiæ possint alienari sine solemnitatibus: & numero 8.
- 9 Utrum Ecclesia possit per transactionem dimittere bona in manibus transigentis? Resolvitur negativè, ex veriori sententia.
- 10 Tutor, vel Praetor possunt transigere rem dimittendo sine solemnitatibus.
- 11 Ecclesia uti manus mortua cogitur per dominum directum vendere bona noviter acquisita.
- 12 Ex alienatione necessaria non debetur laudemium.
- 13 Debetur tamen Domino ius prælationis, si evelletur, ex tali alienatione necessaria, secundum mentem Rotæ Romanæ.
- 14 Quando Ecclesia cogitur alienare per dominum directum, nullum debet laudemium.

# Qu. & Res. benef. Pars III. Cap. CXXXVII. 35

**A**d evitandas expensas, quæ fieri solent in processibus solemnitarum de iure requisitarum in alienatione bonorum Ecclesiasticorum; quidam Religiosi quærebant aliàs, utrum sibi liceret absque solemnitatibus alienare bona hereditatis sibi relicta, pro solutione æris alieni hereditatis, & pro urgentibus Conventus necessitatibus; idque duplici fundamento: Primò, quia agebatur de bonis nondum Conventui incorporatis: Secundò, quia tractabatur de alienatione coacta, ex eo quod domini directi prædiorum, de quibus agebatur, recusabant illis dare investituram, cum essent manus mortuæ, quibus & de iure, & ex pactis investiturarum, bona emphyteutica vendi, aut aliàs alienari non poterant invito domino directo, qui propterea illos cogere poterat ad alienanda bona emphyteutica.

**1** Pro cuius dubii resolutione hoc in primis statuendum est, quod quando bona non sunt incorporata Ecclesiæ, possunt alienari sine solemnitatibus aliàs de iure requisitis: ut notant omnes DD. in cap. ut super 8. de reb. Eccles. non alienand. Vincent. de Franch. decis. 14. n. 16. & plures citat Barbosa. in cap. nulli 5. num. 9. eod. titulo. Non dicuntur autem bona incorporata seu unita mensæ Conventus, vel Capituli, quæ ipse Conventus, vel ejus Superior declaravit se nolle incorporare: Redoan. de reb. Eccles. non alienand. q. 62. Menoch. de arbit. cas. 433. n. 4.

Sed tamen illa generalis regula majori indiget interpretatione: & idè plures casus ad illius declarationem sunt considerandi.

**2** Primus casus est, quando agitur de bonis Ecclesiæ, vel monasterii, in quibus Ecclesia solum habet dominium directum, quia reperiuntur data in emphyteusim alicui particulari, relicto Ecclesiæ dominio directo: Quæ bona cum variis de causis ad Ecclesiam reverti possint quoad dominium utile illudque in favorem Ecclesiæ cum directo consolidari, veluti ob finitam generationem, pro qua concessio emphyteutica facta fuit, & ad illam restricta, vel propter caducitatem & commissum, aliisve modis; si quærat utrum Ecclesia de huiusmodi bonis ad se reversis disponere, & illa alienare possit sine solemnitatibus? distinguendum est, ut valeat quidem alienatio sine solemnitatibus quando bona illa nondum fuerint incorporata mensæ Capituli, vel monasterii: quod colligitur ex circumstantiis facti, & maxime ex declaratione facta per Prælatum, aut Ecclesiam, quod non vult bona illa suæ mensæ incorporare, aut ex aliis similibus circumstantiis, ex quibus probatur bona non fuisse incorporata: de quibus Menoch. de arbit. dicto cas. 433. Quando verò Prælatus, aut Ecclesia illa bona incorporavit, veluti ita expresse declarando, aut inter bona & fundos Ecclesiæ describendo, aut aliis similibus modis: tunc omnino in bonorum illorum alienatione omnes juris, & constitutionum Pontificiarum solemnitates requiruntur: ut distinguit Menoch. dicto cas. 433. & de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 87. Redoan. d. quæst. 62. Cavalcan. decis. 32. aliàs 76. numer. 42. part. 2. & decis. 31. numero 269. ead. part.

**3** Secundus casus, quem à primo distinguit, & bene explicat Abbas in dicto cap. ut super, de reb. Eccles. non alienand. num. 9. & num. 11. vers. quædam sunt bona: est, quando agitur de bonis quorum dominium tam utile quam directum pertinet ad Ecclesiam, & longissimis temporibus fuerunt in bonis Ecclesiæ, & ista in dubio dicuntur de Mensa, quia deserviunt necessitatibus Mensæ, & utilitatibus

Ecclesiæ, & aliorum indigentium, can. videntes, 12. quæst. 1. Et sine dubio in alienationibus huiusmodi bonorum requiruntur solemnitates juris, & constitutionum, & illæ non interveniant, alienationes vitiantur.

**4** Tertius casus est, quando agitur de bonis noviter acquisitis Ecclesiæ, veluti ex donatione, aut heredis institutione, aut alio simili titulo. Et quoad hæc bona licet dubitari posset, utrum sint de Mensa, & per consequens inalienabilia, juxta notata in cap. finali, de feud. an verò sint alienabilia, tanquam mensæ nondum unita, tamen quia in tutiorem partem fieri debet interpretatio, sanum & necessarium est consilium, ut bona ista non alienentur sine solemnitatibus, ut prudenter monet Innocent. in dicto cap. ut super, in verbo, de mensa, quem sequitur Abb. ibid. num. 12. Mascard. de probat. conclus. 203. n. 6. & 7. Et propterea si non adfuisset necessitas & coactio alienandi in casu proposito per dictos Religiosos, non ausus fuisset consulere alienationem sine solemnitatibus: quia qui donat Ecclesiæ, aut illam heredem relinquit, non alia intentione donat, quam ut ea fiant de mensa Ecclesiæ, & illi incorporentur; quod potissimum in casu proposito procedebat, quia agebatur de hereditate delata cuidam Religioso, & ex ejus persona acquisita monasterio, tunc enim ipso jure censetur incorporata, & acquisita ipsi monasterio: ut concludit Riccius in prax. alien. ver. Eccles. decis. 101.

**5** Ego tamen in certis casibus particularibus sæpius consului diversis Capitulis, tam Regularium quam secularium Ecclesiarum, ut in novis acquisitionibus, in quibus non fit incorporatio ipso jure, protestarentur se non habere animum incorporandi; veluti dum in publica subhastatione bona debitoris propter penuriam licitatorum, Capitulis tanquam plus offerentibus adjudicabantur, eo animo ut commodius aliis possent vendere, pro satisfactione summarum sibi debitarum pro fructibus decursis, qui in distributiones Canonicorum, vel alimenta Religiosorum converti debebant: hoc enim casu cum clare constaret nullam adfuisse necessitatem, vel voluntatem incorporandi, potuit fieri alienatio talium bonorum absque solemnitatibus, cum talia bona non sint Ecclesiæ pleno jure quæsitæ: ut per Redoan. dicta quæst. 62. n. 1. Mascard. dicta conclus. 203. Menoch. de arbit. d. cas. 433. & consil. 79. per totum.

Sunt tamen nonnulli casus, in quibus bona quantumvis incorporata, alienari possunt, quos ad longum recenset Rebuff. in compend. alienationis ver. Ecclesiæ, n. 24. vers. sunt tamen quidam casus, & num. sequentibus, Quatant, in sum. Bullar. in verbo, Alienatio, per totum.

**6** An autem per transactionem bona Ecclesiæ alteri remitti possint, dubitatur à nonnullis, & nominatim Natt. cons. 441. num. 12. Alciat. cons. 17. n. 8. lib. 1. ea ratione, quia non dicitur alienatum, quod penes adversarium dimittitur, & numquam fuit ab Ecclesia possessum. Verum hæc sententia est contra mentem Rotæ Romanæ, & plurium DD. quos refert Additio ad Burat. decis. 690. littera B. Quia quidquid sit de patre, qui est legitimus administrator bonorum filii; tamen quando agitur de tutore, vel Prælo, qui non tantam habent potestatem, non possunt transigere dimittendo rem apud possessorem, nisi servatis juris solemnitatibus: ut probat Sord. cons. 451. n. 25. & 26. Gratian. discept. forens. cap. 476. num. 16.

**7** Quartus casus est, quando agitur de bonis, in quibus

quibus Ecclesia solum habet utile dominium, dependens à dominio directo alterius domini superioris; tunc enim si dominus nolit dare investituram, ex eo quod Ecclesia, vel monasterium est manus mortua, & de jure prohibita acquirere contra voluntatem domini directi, præsertim stantibus patris quæ solent apponi in investituris de non alienando in manus mortuas, qualis est Ecclesia, quæ nunquam moritur, cap. unico de alienat. feud. & propterea Ecclesia, & quævis alia manus mortua cogitur vendere emphyteusum quæ ad illam pervenit, Ludovici. decis. 520. & 529. & ibi Addent. Rot. decis. 368. part. 1. recent. Burat. decis. 394. cum ibi citatis; & ideo talis alienatio dicitur necessaria, adeo ut ex ea nullum debeat laudemium: Amed. à Pont. quest. laudem. 26. Niger in tract. de laudem. part. 2. quest. 4. n. 63. & seq. Immo secundum aliquos in tali alienatione necessaria dominus directus non potest uti jure prælationis, ut tradit Roman. cons. 107. incip. Circa id quod queritur, cum pluribus citat. per Berlich. tom. 2. conclus. 39. n. 65. & per eundem decis. 98. Tiraquell. de retract. consanguinit. §. finali, n. 3. & §. 1. gloss. 14. num. 8. & sequentibus. Quod tamen non transit sine difficultate, quia Tiraquellus d. §. finali, num. 8. & sequentibus, nihil determinat; & Amedeus d. quest. 27. num. 12. inclinatur in contrariam sententiam, licet loquatur in casu diverso, nempe in casu alienationis necessitatis ex causa subastationis: & ideo contraria sententia verior est, & apud nos tenenda, propter auctoritatem Rotæ Romanæ apud Seraphin. decis. 808. n. 3. post Bald. cons. 306. incip. Verba investituræ, n. 1. versic. sed cerè illud, vol. 1.

14 Quando igitur Ecclesia ad instantiam domini directi compellitur vendere bona ab illius dominio dependentia, tunc Ecclesia potest liberè alienare, nullis adhibitis juris solemnitatibus, quia necessitas facit licitum, quod aliàs fuisset illicitum: Rip. in l. filiusfamilias, §. Divi, num. 40. ff. de legat. 1. & in terminis Redoan. de reb. Eccles. non alienand. quest. 51. num. 2. ubi quod solemnitas quæ exigitur in alienatione rerum Ecclesiæ, non requiritur quando fit alienatio rei, quam Ecclesia retinere non potest. Odd. de prohibita alienat. quest. 11. art. 5. n. 124. ubi infinitos allegat: Niger in tractat. de laudem. q. 4. n. 25. part. 2.

Et quia negotium dictorum Religiosorum versabatur circa quartum casum, quia domini directi volebant illos investire, sed volebant cogere ad vendendum, quia erant manus mortuæ; ideo fuit per eos processum ad alienationem bonorum hæreditariorum, quæ devenerant ad Monasterium, nullis prorsus adhibitis juris solemnitatibus, & talis alienatio plenum fuit sortita effectum.



## CAPVT CXXXVIII.

De concursu resignatarii in impetratione beneficii, cum eo qui præsentatus fuit à patrono Ecclesiastico, & cum tertio impetrante per obitum. Et de possessione capta in Gallia post mortem resignantis. Et quod ex consuetudine Galliæ attendi debeat tempus, quo tabellarius appulit Romam. De præsentatione incapacis facta per patronum: Et de certo modo

vacationis exprimendo in impetratione: quid operetur clausula, Et aliàs quovis modo vacet.

## SUMMARIUM.

- 1 In beneficiis Gallia professio capiēda est intra triennium per resignatarium, & vivo resignante.
- 2 In beneficiis Gallia attenditur tempus, quo tabellarius appulit Romam.
- 3 Patronus Ecclesiasticus privatur jure suo, si non idem præsentaverit pro illa vice.
- 4 Patronus laicus præsentans non idoneum ignoratur potest variare intra quadrimestre.
- 5 Præsentatio inhabilis potest fieri sub conditione impetrandi dispensationem.
- 6 Certo modo vacationis non expresso, sufficit clausula generalis, Et aliàs quovis modo vacet, & num. 9. maxime in beneficiis Gallia, infra, num. 10.
- 7 Impetratio per modum in Cancellaria exprimentum, non valet, ex regula 46. Cancellaria.
- 8 Quamvis contrarium verius sit secundum juris commune, cum sufficiat narrare in genere quod beneficium sit vacans.
- 11 Prior impetratio certo modo facta præfertur alii posterioribus.
- 12 In Gallia simplex signatura sufficit, illa tamen est producenda, vel sumptum ex regimine Urbis.
- 13 Si resignatarius acceperit possessionem vivente resignante, beneficium non vacat amplius resignationem, sed per obitum.
- 14 Resolvitur, impetrantem certo modo impetrandum, cum præsentatus à patrono jure capto, & resignatarius possessionem debito tempore acceperit.

Concurrentibus pluribus impetrantibus ratione cujusdam beneficii curam animarum habentis, in Diocesi Vivariensi, multæ proposuerunt difficultates, ut sciri posset quis inter eos præcedentes meliori jure niteretur.

Et primò quidem dubitatum fuit, utrum resignatarius, qui provisiones obtinuerat in Curia Romana, possessionem tamen non fuerat adeptus, si septimo post datam provisionem mense, & resignante tunc vita functo: & utrum possessio capta per resignatarium mortuo resignante, sit valida.

Secundò, utrum debeat haberi ratio datæ, habito respectu ad tempus supplicationis, an verò ad tempus quo expeditionarius Urbis Romæ receperat mandata, & instructiones negotii, cum commisso- ne expediendi supplicationem.

Tertiò, utrum præsentatus à patrono Ecclesiastico, sit fundatus in sua impetratione, attento quod antea personam incapacem præsentaverat.

Quartò utrum provisio illius qui post mortem resignatarii impetraverat beneficium certo modo, tam ob defectum possessionis non capte, quam propter nullitatem præsentationis factæ per patronum, sit valida, & aliis impetrantibus præferenda? maxime quia iste certomodarius jus suum confirmaverat per concordatum factum cum eo qui jus habebat à resignante: quod concordatum fuerat homologatum per summum Pontificem, sub reservatione pensionis conventæ.

Quintò